

ΔΙΑΣΑΦΗΝΙΣΕΙΣ

Τ Μ Η Μ Α
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2004-2005

ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

ΚΕΙΜΕΝΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ	Άσκηση - Φ 045
Μαρία Βενιέρη	Πέμπτη, 11,30-2,30, Αιθ.Σ1
<p>Στην άσκηση θα έχουμε ως αφετηρία τις <i>Φιλοσοφικές Έρευνες</i>, το κεντρικό κείμενο της ύστερης φιλοσοφίας του Λούντβιχ Βιτγκενστάιν (1889-1951). Θα αναλύσουμε τις απόψεις του Αυστριακού φιλοσόφου για τις έννοιες του γλωσσικού παιχνιδιού και των οικογενειακών ομοιοτήτων, για το νόημα ως χρήση, για τους κανόνες, για την αποστολή της φιλοσοφίας κ.ά., σε σχέση με τις θέσεις του <i>Tractatus</i> και σε σύγκριση με έργα των Φρέγκε («Για το νόημα και την αναφορά») και Ράσελ.</p>	
ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ	Παράδοση (Υ) - Φ 110
Γιώργος Μαραγκός	Παρασκευή, 11,30-2,30, Δ2-Γ
<p>Διευκρινίζονται, αρχικά, βασικές γνωσιολογικές και μεθοδολογικές έννοιες όπως «επιστημονικός νόμος», «επιστημονική θεωρία», «επιστημονική εξήγηση», «αιτιότητα», «παραγωγή», «επαγωγή», «παρατήρηση», «πείραμα», «μέτρηση».</p> <p>Στη συνέχεια, παρουσιάζονται σύγχρονες θεωρίες περί επιστήμης, όπως αυτή του λογικού εμπειρισμού και μεταλογικοεμπειριστικές θεωρήσεις κατά τις οποίες την επιστημονική γνώση την καθορίζουν εν πολλοίς ιστορικοί, κοινωνικοί και ψυχολογικοί παράγοντες.</p> <p>Εκτίθενται επίσης μείζονα προβλήματα, όπως η σχέση των επιστημών με την πραγματικότητα, οι σχέσεις μεταξύ επιστημονικών κλάδων, οι σχέσεις της φιλοσοφίας με την επιστήμη.</p>	
ΗΘΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ	Παράδοση (Υ) - Φ 130
Σταυρούλα Τσινόρεμα	Πέμπτη, 11,30-2,30, Δ3-7Α
<p>Το μάθημα αποτελεί εισαγωγή σε θεμελιώδη προβλήματα της ηθικής φιλοσοφίας, όπως αυτά έχουν διαμορφωθεί στο πλαίσιο κλασικών ηθικών θεωριών από την αρχαιότητα μέχρι τη νεότερη σκέψη. Στόχος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με τις βασικές έννοιες και την επιχειρηματολογία της ηθικής φιλοσοφίας μέσα από την κατανόηση των θεωρητικών απαντήσεων κλασικών εκπροσώπων της. Διερευνώνται ερωτήματα όπως η φύση της ηθικότητας, ο χαρακτήρας των ηθικών κρίσεων, το πρόβλημα της ηθικής αντικειμενικότητας, η σχέση γνώσης και αξίας / επιστήμης και ηθικής.</p> <p>Αφετηρία των αναλύσεων του μαθήματος αποτελούν τα εξής ερωτήματα:</p> <ol style="list-style-type: none">1) Τι είναι και από πού προκύπτει η «ηθική τάξη πραγμάτων»;2) Υπάρχει ηθική γνώση; Εάν ναι, σε ποιόν είναι προσβάσιμη (σε κάποιον, σε λίγους, ή σε κάθε πρόσωπο που είναι «ορθολογικό και ευσυνείδητο»);3) Γιατί να πράττει κανείς ηθικά (υπάρχει εξωγενές κίνητρο, πχ. φόβος εξωτερικών τιμωριών, αποτελεί μέρος της κοινωνικής ανθρώπινης φύσης, ή...); <p>Θα εξετασθούν οι θεωρητικές απαντήσεις του Πλάτωνα (οντολογική θεμελίωση της ηθικής, σχέση γνώσης και ηθικής), του Αριστοτέλη (φρόνηση και θεωρία της αρετής), εκπροσώπων της θεωρίας του φυσικού δικαίου (το δέον ως παράγωγο του φυσικού δικαίου), του Kant (υπερβατολογική θεμελίωση της ηθικής) και του ωφελιμισμού (συνεπειοκρατική ηθική).</p>	

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ	Παράδοση (Υ) - Φ 160
Γεώργιος Καραμανώλης	Παρασκευή, 2,30-5,30, Δ2-B
<p>Το μάθημα στοχεύει να διατρέξει την ιστορία της αρχαίας φιλοσοφίας από τις αρχές έως το τέλος της ελληνιστικής περιόδου. Θα εξεταστούν οι σημαντικότεροι εκπρόσωποι της αρχαίας φιλοσοφίας στον τρόπο που έθεσαν και επιχείρησαν να αντιμετωπίσουν τα κυριότερα φιλοσοφικά ζητήματα. Θα παρουσιάζεται επίσης το ιστορικό και πολιτισμικό πλαίσιο στο οποίο έδρασαν, καθώς η φιλοσοφία στην αρχαιότητα συνδέεται άμεσα με ιστορικές, πολιτικές και πολιτισμικές εξελίξεις.</p>	
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΝΕΟΤΕΡΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ	Παράδοση (Υ) - Φ 180
Κωνσταντίνος Ανδρουλιδάκης	Δευτέρα, 2,30-5,30, Δ1-A
<p>Η Ιστορία της νεώτερης Φιλοσοφίας πραγματεύεται την ιστορική εξέλιξη της φιλοσοφικής σκέψης από την Αναγέννηση (περ. 15^{ος} – 16^{ος} αιώνας) μέχρι την εποχή μας. Για λόγους συμβατικών και διδακτικών, διακρίνεται η νεώτερη από την σύγχρονη Φιλοσοφία (δηλ. τη Φιλοσοφία του 20^{ου} αι.), ενώ περιορίζεται συνήθως η παρουσίαση της νεώτερης Φιλοσοφίας μέχρι και το έργο του Kant.</p> <p>Στο μάθημα θα επιχειρηθεί, έπειτα από μια σύντομη εισαγωγή στην Αναγέννηση, μια παρουσίαση των μεγάλων ρευμάτων της νεώτερης Φιλοσοφίας: του Ορθολογισμού (Descartes, Pascal, Spinoza, Leibniz), του Εμπειρισμού (Hobbes, Locke, Berkeley, Hume), του Διαφωτισμού (π.χ. Rousseau) καθώς και του Kant.</p> <p>Η περίοδος της νεώτερης Φιλοσοφίας έχει θεμελιώδη σημασία για την σπουδή της Φιλοσοφίας.</p> <p>Σημείωση: Το μάθημα απευθύνεται κυρίως σε φοιτητές του Τμήματος ΦΚΣ και μόνο κατ' εξαίρεση σε φοιτητές των άλλων Τμημάτων της Φιλοσοφικής Σχολής.</p> <p>Βασική βιβλιογραφία: W. Windelband – H. Heimsoeth, <i>Εγχειρίδιο Ιστορίας της Φιλοσοφίας</i> (Αθήνα: MIET, 1982). B. Russell, <i>Ιστορία της Δυτικής Φιλοσοφίας</i> (Αθήνα: Αρσενίδης, χ.χ.). F. Chatelet, <i>Η Φιλοσοφία</i>, τόμοι 2-3 (Αθήνα: Γνώση, 1987). Περαιτέρω ειδική βιβλιογραφία θα δοθεί στο μάθημα.</p>	
ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΗΘΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ: ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ	Παράδοση - Φ 233.2
Κωνσταντίνος Σαργέντης	Τρίτη, 5,30-8,30, Δ2-A
<p>Θα μπορούσαμε να συνοψίσουμε σε δύο τα κεντρικά ερωτήματα της φιλοσοφίας της δράσης: α) Τι είναι οι πράξεις; β) Πώς εξηγούνται οι πράξεις; Η πρώτη ερώτηση αφορά στη φύση των πράξεων, η δεύτερη στην εξήγησή τους. Μια φιλοσοφική θεωρία της δράσης έχει να απαντήσει σ' αυτά τα δύο ερωτήματα. Η απάντηση σ' αυτά τα ερωτήματα μπορεί εν μέρει να συμπεριλάβει λύσεις στα προβλήματα νου-σώματος, ελευθερίας της βούλησης, ηθικής ευθύνης και πρακτικής ορθολογικότητας. Κυρίως όμως έχει να αντιμετωπίσει τα ζητήματα (α) της <i>αιτιότητας</i> των πράξεων και (β) των <i>εμπρόθετων</i> πράξεων. Στο μάθημα θα εξετάσουμε αυτά τα θέματα μέσα από τις προσεγγίσεις των Davidson, Mele, Frankfurt, Audi, Ginet, Hornsby κ.α.</p>	
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ	Παράδοση - Φ 240.6 / ΚΟΙΣ 181
Γρηγόρης Μολύβας	Δευτέρα, 11,30-2,30, Δ2-B
<p>Περιεχόμενα: 1) Κοινωνικές επιστήμες και πολιτική θεωρία: η γλωσσική στροφή, ο συμπεριφορισμός, η ιστορία των ιδεών και η αναβίωση της κανονιστικής πολιτικής θεωρίας, 2) ωφελιμισμός, 3) εξισωτικός φιλελευθερισμός, 4) ελευθερισμός, 5) αναλυτικός μαρξισμός, 6) κοινοτισμός, 7) θεωρίες της ιδιότητας του πολίτη, 8) πολυπολιτισμικότητα, 9) φεμινισμός, 10) δημοκρατία 11) θετική και αρνητική ελευθερία.</p> <p>Βιβλιογραφία: W. Kymlicka, <i>Η πολιτική φιλοσοφία της εποχής μας: Μια εισαγωγή</i> (Αθήνα: Πόλις, 2005 -υπό έκδοση). I. Berlin, <i>Τέσσερα δοκίμια περί ελευθερίας</i>, μτφ. Γ. Παπαδημητρίου (Αθήνα: Scripta, 2001). R. Plant, <i>Modern Political Thought</i> (Οξφόρδη: Blackwell, 1991). N. P. Barry, <i>An Introduction to Modern Political Theory</i>, 3^η έκδ. (Λονδίνο: Macmillan, 1995). M. Rosen & J. Wolff, <i>Political Thought</i> (Οξφόρδη: Oxford University Press, 1999).</p>	

ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΙΣΜΟΣ: ΠΗΓΕΣ, ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΕΠΙΚΡΙΤΕΣ	Παράδοση - Φ 240.7
Φίλιππος Βασιλόγιαννης	Τρίτη, 11,30-2,30, Δ2-Γ
Διάγραμμα παραδόσεων	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Η παράδοση του πολιτικού Αριστοτελισμού: ο άνθρωπος ως ζώων πολιτικών και η υπεροχή της πολιτικής κοινότητας έναντι του ατόμου 2. <i>Ζην</i> και <i>ευ ζην</i>: η νεωτερική διάκριση της ηθικής από το δίκαιο και την πολιτική και ο ηθικός ατομισμός (ιδίως οι αντιλήψεις των Hobbes και Kant) 3. John Stuart Mill: ατομικότητα, ατομική ελευθερία και αρχή της μη βλάβης 4. Σύνοψη: το ζήτημα του ορθού και του αγαθού – υπεροχή του ορθού έναντι του αγαθού; 5. Rawls I: <i>Μια θεωρία της δικαιοσύνης</i> 6. Η κριτική των «νεοφιλελεύθερων» (<i>libertarians</i>) και των κοινοτιστών Rawls II: <i>Πολιτικός φιλελευθερισμός</i> 	
KANT: ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ KANT	Παράδοση - Φ 284.3
Κωνσταντίνος Καβουλάκος	Πέμπτη, 2,30-5,30, Δ2-B
<p>Το μάθημα θέλει να εισάγει στην ώριμη θεωρητική φιλοσοφία του Καντ. Η καντιανή <i>Κριτική του καθαρού Λόγου</i> αποτελεί την κορυφαία προσπάθεια να συμφιλιωθεί η αντίθεση μεταξύ του απριωρισμού της νεώτερης οντολογικής μεταφυσικής και του φαινομεναλισμού των μοντέρνων φυσικών επιστημών ή η αντίθεση μεταξύ ορθολογισμού και εμπειρισμού στη γνωσιοθεωρία. Ο Καντ ονόμασε τη δική του λύση αυτής της αντίθεσης «υπερβατολογικό ιδεαλισμό» και συγκρότησε την κριτική του ως προπαιδευτική επιστήμη του λόγου που θα έθετε τις βάσεις για την ανάπτυξη μιας ανανεωμένης μεταφυσικής θεωρίας. Αυτό ακριβώς το εγχείρημα θα μελετήσουμε, συζητώντας βήμα προς βήμα τα κομβικά σημεία της <i>Κριτικής του καθαρού Λόγου</i> και εντάσσοντας το έργο στο ευρύτερο πλαίσιο της νεώτερης γνωσιοθεωρίας και μεταφυσικής.</p> <p>Βασική βιβλιογραφία: Ι. Καντ, <i>Κριτική του καθαρού Λόγου</i>. Ε. Κασίρερ, <i>Καντ: Η ζωή και το έργο του</i>.</p>	
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΛΟΓΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ II: MARTIN ΧΑΪΝΤΕΓΚΕΡ	Παράδοση - Φ 291.4
Παναγιώτης Θεοδώρου	Τρίτη, 2,30-5,30, Δ2-A (ανά 15/μερο)
<p>Ιστορικά, ο Μάρτιν Χάιντεγκερ (Martin Heidegger) αντιπροσωπεύει τη δεύτερη μεγάλη φυσιογνωμία, μετά τον Έντμουντ Χούσερλ, μέσα στην παράδοση της φαινομενολογικής φιλοσοφίας. Μαθητής ο ίδιος του Χούσερλ, εναντιώθηκε στο πρόγραμμα του δασκάλου του και αξίωσε να συγκροτήσει μια φαινομενολογία βασισμένη πιστότερα στο νόημα του αρχικού προτάγματός της για απομάκρυνση από τη θεωρησιακή εικότολογία της παραδοσιακής μεταφυσικής.</p> <p>Στο θεμελιακότερο έργο του, το <i>Είναι και Χρόνος</i> (1927), αναλαμβάνει να θέσει τη φαινομενολογία στην υπηρεσία της επαναπροσέγγισης του αρχαίου θεμελιακού φιλοσοφικού ερωτήματος για το νόημα του «Είναι» («τί ποτε βούλεσθαι σημαίνει □ πότε □ ν φθέγγησθαι»). Οι όροι με τους οποίους θέτει τις βάσεις αυτού του εγχειρήματος είναι ριζικά καινοτόμοι. Στη θέση της γνωρίζουσας συνείδησης της νεότερης φιλοσοφίας θέτει τον άνθρωπο ως εκστατική ύπαρξη (<i>Existenz</i>) ή <i>ώδε Είναι</i> (<i>Dasein</i>), ως το <i>ον</i> για το οποίο το ερώτημα για το Είναι έχει το οποίο νόημά του. Στην ανάλυση του τρόπου ύπαρξης του <i>όντος</i> «άνθρωπος», δηλαδή του <i>όντος</i> που ρωτά για το Είναι, ο Χάιντεγκερ, αντιτιθέμενος στην μακραίωνη ιστορία της φιλοσοφίας, προτείνει την προτεραιότητα του πρακτικού τρόπου ύπαρξης του ανθρώπου έναντι του θεωρητικού. Έτσι, δοκιμάζεται προοδευτικά μέσα στο <i>Είναι και Χρόνος</i> η προσέγγιση του αρχικού ερωτήματος με την ανάπτυξη θεματικών όπως η «εύρεση», η «κατανόηση», η «ομιλία», η «κατάπτωση», η «μέριμνα», το «Είναι προς θάνατον», κ.λπ. Μέσα από αυτές τις αναλύσεις αναδύονται πρωτόφαντες πτυχές του <i>εν γένει</i> ανθρωπίνως υπάρχουν και νοηματοδοτείται εκ νέου μια σειρά υπαρκτικών δυνατοτήτων του ανθρώπου μέσα στον κόσμο (π.χ., επιστήμη, τέχνη, τεχνική, κ.λπ.). Μετά το 1929, ωστόσο, ο Χάιντεγκερ επιχειρεί έναν ακόμα ριζικότερο επανα-προσανατολισμό ακόμα και της φαινομενολογίας του <i>Είναι και Χρόνος</i>. Όντας μη ικανοποιημένος από το βαθμό απεξάρτησης της φιλοσοφικής σκέψης από τα δεσμά της παραδοσιακής φιλοσοφικής ερωτηματοθεσίας αποδύεται σε μια ακόμα βαθύτερη απο-υποκειμενικοποίηση της έρευνας για το Είναι.</p> <p>Στο μάθημά μας θα εξοικειωθούμε συστηματικά με τους όρους στη βάση των οποίων ο Χάιντεγκερ επανασυστήνει τη φαινομενολογική φιλοσοφία. Στόχος είναι, επίσης, η κατανόηση της διαφοροποίησης του Χάιντεγκερ από τον Χούσερλ και η σημασία της χάιντεγκεριανής σκέψης στο πλαίσιο των σύγχρονων φιλοσοφικών προβλημάτων.</p> <p>Βασική βιβλιογραφία: Γ. Ξηροπαϊδής, <i>Ο Χάιντεγκερ και το Πρόβλημα της Οντολογίας</i>. W. Biemel, <i>Χάιντεγκερ</i>. Επιλεγμένες παράγραφοι από το έργο του Μ. Χάιντεγκερ.</p>	

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ:
ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΣΤΟΝ 20^ο ΑΙΩΝΑ

Σεμινάριο - Φ 341.1

Κωνσταντίνος Καβουλάκος

Τρίτη, 2,30-5,30 Αιθ.Σ1

Πού μας οδηγεί η ανάπτυξη του πολιτισμού; Ποιες είναι οι πολιτισμικές αιτίες των μεγάλων αναταραχών και καταστροφών που γνώρισε ο 20ος αιώνας; Υπάρχει κάποια κρυμμένη «λογική» του πολιτισμού που οδηγεί αναπόδραστα στην παρακμή της ανθρώπινης κοινωνίας ή που, αντιθέτως, υπόσχεται ένα καλύτερο μέλλον; Αυτά και άλλα παρόμοια ερωτήματα απασχόλησαν την κοινωνική φιλοσοφία και την κοινωνική επιστήμη του προηγούμενου αιώνα, σε μια προσπάθεια να κατανοηθεί ο σύγχρονος διχασμός μεταξύ οικονομικής-τεχνικής ανάπτυξης και ηθικής-αισθητικής καλλιέργειας, μεταξύ τεχνικού πολιτισμού και κουλτούρας, ατομικισμού και κοινοτικών αξιών, ανταγωνιστικής συμπεριφοράς και αλληλεγγύης, και ενδεχομένως να προταθούν λύσεις για τη συμφιλίωσή τους.

Ανάλογα και με τα ενδιαφέροντα των φοιτητών/τριών, στο σεμινάριο θα δοθεί η ευκαιρία να συζητηθούν κείμενα των: Γκ. Ζίμελ, Β. Ζόμπарт, Γκ. Λούκατς, Ο. Σπένγκλερ, Ζ. Φρόντ, Μ. Χορκχάιμερ, Τ. Αντόρνο, ή και πιο σύγχρονες θεωρήσεις των: Χ. Φράγιερ, Ντ. Ρήσμαν, Γ. Χάμπερμας, Γκ. Ντεμπόρ, Κ. Λάς, Ζ. Μπωντριγιάρ, Π. Κονδύλη κ.ά.

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ- ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΤΗΣ
ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

Σεμινάριο – Φ 342.2

Δευτέρα, 11,30-2,30 Αιθ. Σ2

Φίλιππος Βασιλόγιαννης

Διάγραμμα

1. Οι Σοφιστές και οι αντινομίες του σχετικισμού: Η ηθική και η πολιτική σημασία μιάς λέξης: *νόμος* (< *νέμω* – *νομίζω*). Ένας πρώιμος νομικός θετικισμός (το παράδειγμα του ποινικού κολασμού). *Φύσει* ή *νόμω*; Ο Θρασύμαχος και οι Νεότεροι Σοφιστές
2. Ο Πλάτων και η ιδανική πολιτεία: Το ζήτημα του ορισμού της δικαιοσύνης. Δίκαιο πολίτευμα και καταμερισμός εργασίας. Κριτική της δημοκρατίας. Οι «Νόμοι»
3. Ο Αριστοτέλης και η πολιτική αρετή: *Φρόνησις*, *αρετή* και *μεσότης*. Διορθωτική και διανεμητική δικαιοσύνη. Φυσικό και νομικό δίκαιο. Πολιτική δικαιοσύνη. Η υπεροχή της πόλεως και η αρίστη πολιτεία
4. Η δικαιοσύνη κατά τους Σκεπτικούς, τους Επικουρείους και τους Στωϊκούς

ΕΝΝΟΙΕΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΣΕ ΗΘΙΚΟΠΟΛΙΤΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ
ΤΟΥ ΠΛΑΤΩΝΑ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ

Σεμινάριο - Φ 350.8

Κωνσταντίνος Πρώμος

Δευτέρα, 5,30-8,30, Αιθ.Σ2

Το σεμινάριο είναι ουσιαστικά συνέχεια αυτού του προηγούμενου εξαμήνου (Φ350.7), για το πρόβλημα της αυτονομίας της τέχνης, αλλά η συμμετοχή δεν το προϋποθέτει. Αφού εξετάσαμε την περιπλοκότητα των εννοιών της τέχνης σε κείμενα του Πλάτωνα και του Αριστοτέλη που θεωρούνται κλασικά για την αισθητική, θα μελετήσουμε ηθικοπολιτικά έργα και συγκεκριμένα τον *Πολιτικό* και τα *Ηθικά Νικομάχεια* για να εξετάσουμε αν, μέσω αυτών, η έννοια και ο ρόλος της τέχνης φωτίζεται εναργέστερα. Στόχος είναι να δείξουμε ότι ο ευρύς τρόπος με τον οποίο εννοείται η τέχνη γενικά στον Πλάτωνα και στον Αριστοτέλη, της προσδίδει μια αστάθεια και μια εξάρτηση από την κατάσταση αλλά της επιτρέπει κιόλας μια ευελιξία που την καθιστά στρατηγικής σημασίας για συνάψεις ηθικού ή πολιτικού χαρακτήρα. Θα εστιάσουμε στη μελέτη των δύο κεντρικών κειμένων την οποία όμως θα συμπληρώσουμε με σχετική, δευτερεύουσα βιβλιογραφία ώστε, όσο είναι δυνατό, να συσχετίσουμε την ερευνητική προοπτική του σεμιναρίου με τους ευρύτερους προβληματισμούς που αυτά θέτουν.

Κωνσταντίνος Σαργέντης

Πέμπτη, 5,30-8,30, Αιθ. Σ1

Η *Θεμελίωση στη Μεταφυσική των ηθών* (*Grundlegung zur Metaphysik der Sitten*, 1785) είναι το πρώτο έργο του Καντ που αφορά αποκλειστικά σε ερωτήματα της ηθικής φιλοσοφίας: Τι σημαίνει «αγαθό»; Πώς πρέπει να κατανοήσουμε την «πρακτική ικανότητα του λόγου»; Τι μπορεί να ισχύει εν γένει ως ηθικός νόμος; Πώς μπορεί κανείς να φτάσει σε ηθικά αποδεκτές αρχές; Από πού αντλούν αυτές οι αρχές την αλήθεια και την πραγματικότητά τους;

Ο Καντ δείχνει ότι η Ηθική αφορά σ' αυτό που *οφείλουμε* να πράττουμε, και μάλιστα, όπου απαιτείται, ανεξάρτητα από τα ενδιαφέροντα και τις επιθυμίες μας. Την ικανότητα να πράττουμε ανεξάρτητα από τα υποκειμενικά μας ενδιαφέροντα ονομάζει ο Καντ *καθαρό πρακτικό λόγο*. Ο Καντ πιστεύει – και στο εν λόγω έργο αναλαμβάνει να δείξει – ότι αυτή η ικανότητα υπάρχει πραγματικά, και μ' αυτόν τον τρόπο αντιτίθεται σε μια φιλοσοφική παράδοση, για την οποία δεν νοείται έλλογο πράττειν χωρίς αναφορά σε ήδη δεδομένα ενδιαφέροντα και επιθυμίες. Αυτή μας η ικανότητα, το ότι δηλαδή *μπορούμε* να πράττουμε ανεξάρτητα από τους προσδιορισμούς της αισθητής μας φύσης, ταυτίζεται με την *ελευθερία* μας, μια έννοια-κλειδί, που επιτρέπει στον Καντ να προβεί στην κατάδειξη του ότι – εκτός από το ότι μπορούμε – *οφείλουμε* κιόλας να πράττουμε έτσι. Τούτο συνιστά το κεντρικό σημείο του εγχειρήματος που ο Καντ ονομάζει «παραγωγή της ανώτατης αρχής της ηθικότητας».

Στο σεμινάριο θα εξετάσουμε αναλυτικά τόσο τον πρόλογο, όσο και τα τρία κεφάλαια του έργου. Μέσα από μια επιλογή μελετών της σύγχρονης βιβλιογραφίας θα δούμε με ποια επιχειρήματα ο Καντ επιχειρεί την επίτευξη του στόχου του, που όπως ο ίδιος λέει στον πρόλογο είναι διπτός: η «αναζήτηση» (στα δύο πρώτα κεφάλαια) και η «στερέωση» (στο τρίτο κεφάλαιο) της ανώτατης αρχής της ηθικότητας.

Κείμενο: θα χρησιμοποιηθεί η μετάφραση του Γιάννη Τζαβάρα, *Τα θεμέλια της Μεταφυσικής των ηθών* (Αθήνα: Δωδώνη, 1984). Βιβλιογραφία: Ρ. Γουόκερ, *Καντ: Ο Καντ και ο Ηθικός Νόμος*, μτφ. Λ. Θεοδωρίδου (Αθήνα: Ενάλιος, 2003). Ε. Παπανούτσος, «Η Ηθική του Καντ», *Ηθική*, Β' έκδοση (Αθήνα: Ίκαρος, 1956) 123-212. Η. Ε. Allison, *Kant's Theory of Freedom* (Cambridge: Cambridge University Press, 1990). Ο. Höffe, *Grundlegung zur Metaphysik der Sitten: Ein kooperativer Kommentar* (Frankfurt am Main: Vittorio Klostermann, 1989). D. Schönecker – A. Wood, *Kants „Grundlegung zur Metaphysik der Sitten“: ein einführender Kommentar* (Paderborn: Schöningh, 2002).

Φωτεινή Βάκη

Δευτέρα, 2,30-5,30, Αιθ. Σ2 (ανά 15/μερο)

Σκοπός του σεμιναρίου είναι η ερμηνεία και ανάλυση όψεων της εγελιανής φιλοσοφίας. Αρχικά θα επιχειρηθεί η εξοικείωση με τις βασικές έννοιες του εγελιανού συστήματος («προσδιορισμένη άρνηση», «Λόγος», «Έννοια», «Ιδέα», «Πνεύμα», «Απόλυτο», κ.ο.κ.), με βάση τις οποίες θα διαυγασθούν οι αντιλήψεις του Hegel για την ιστορία, το κράτος και την αστική κοινωνία, τον διαφωτισμό και την θρησκεία (Λόγος, πίστη και η μεταξύ τους σχέση).

Τα βασικά κείμενα μελέτης θα είναι τα νεανικά θεολογικά κείμενα, η *Φαινομενολογία του πνεύματος* και η *Φιλοσοφία του δικαίου* ενώ θα δοθεί εκτενής δευτερεύουσα βιβλιογραφία.

Γιώργος Ρουσόπουλος

Παρασκευή, 11,30-2,30, Αιθ. Σ1

Το προτεινόμενο Σεμινάριο φιλοδοξεί να 'διαβάσει', να παρουσιάσει και να συζητήσει είκοσι από τα πλέον σημαντικά φιλοσοφικά κείμενα της Αναλυτικής Φιλοσοφίας (από τον Φρέγκε [1892] μέχρι τον Μακντάουελ [1994]).

Όλα τα κείμενα παρέχονται σε μετάφραση στα ελληνικά ενώ βοηθητικά κείμενα θα προέρχονται από ελληνικές και ξένες πηγές.

Οι εξετάσεις θα είναι υποβολή γραπτών εργασιών (σε συνεννόηση με τον διδάσκοντα).

ΤΟΜΕΑΣ ΘΕΩΡΙΑΣ & ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ II	Παράδοση (Υ) - ΨΥΧΣ 101
Μαριαλένα Σεμιπέκολου	Τρίτη, 5,30-8,30, Δ1-A
<p><i>Βιβλίο: Εισαγωγή στην Ψυχολογία του Hilgard (τόμος 2)</i></p> <p>Στο εισαγωγικό αυτό μάθημα θα εξεταστούν οι παρακάτω θεματικές ενότητες: Θεωρίες Προσωπικότητας (Ψυχανάλυση, Συμπεριφορισμός, Ανθρωπιστική και Γνωστική Προσέγγιση) Ατομικές Διαφορές (Πηγή και Αξιολόγηση) Μέτρηση της Προσωπικότητας (Περιληπτικά) Ανάπτυξη (γνωστική, κοινωνική) Κοινωνική Ψυχολογία (Στάσεις, Κοινωνική Απόδοση, Στερεότυπα, Μειονοτική Επιρροή) Ψυχοπαθολογία (Περιληπτικά) Μνήμη</p>	
ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΗ ΒΑΣΗ ΤΩΝ ΨΥΧΙΚΩΝ ΠΑΘΗΣΕΩΝ	Παράδοση - ΨΥΧΣ 251
Σταυρούλα Κυρκούλη	Παρασκευή, 11,30-2,30, Δ2-B
<p>Θα παρουσιαστούν και θα συζητηθούν πειραματικά δεδομένα σχετικά με την αιτιοπαθογένεια και τη θεραπευτική αντιμετώπιση της σχιζοφρένειας, των συναισθηματικών διαταραχών, των διαταραχών άγχους και στρες και του αυτισμού.</p>	
ΒΑΣΙΚΑ ΚΙΝΗΤΡΑ	Σεμινάριο - ΨΥΧΣ 362
Σταυρούλα Κυρκούλη	Τετάρτη, 2,30-5,30, ΕΡΓ.ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ
<p>Το σεμινάριο θα εστιαστεί στη μελέτη των βασικών κινήτρων. Θα συζητηθούν πρόσφατα ερευνητικά δεδομένα που αφορούν στη συμπεριφορά πρόσληψης τροφής και νερού, στην επιθετικότητα, στη σεξουαλική συμπεριφορά και στη μητρική συμπεριφορά.</p>	
ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΦΗΒΩΝ ΜΕ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ	Σεμινάριο - ΨΥΧΣ 363
Γιάννης Κουγιουμουτζάκης	Δευτέρα, 11,30-2,30, ΕΡΓ.ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ
<p>Στο σεμινάριο θα εξεταστούν οι σχέσεις των εφήβων με δύο κατηγορίες Σημαντικών Άλλων – τους γονείς και τους καθηγητές. Οι 4-ετείς, και πιθανόν ορισμένοι 3-ετείς, φοιτητές θα εργαστούν κριτικά πάνω σε ξενόγλωσσο ερευνητικό υλικό και θεωρητικές προσεγγίσεις που επικεντρώνονται στο παραπάνω θέμα. Μέγιστος αριθμός συμμετεχόντων: 25.</p>	
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ II	Παράδοση - ΚΟΙΣ 101
Νίκος Παναγιωτόπουλος	Τετάρτη, 5,30-8,30, Δ2-B
<p>Ο στόχος του μαθήματος αυτού είναι η παρουσίαση ορισμένων κυρίαρχων εννοιών του θεωρητικού οπλοστασίου της κοινωνιολογίας καθώς και οι τρόποι ενεργοποίησής τους τόσο μέσα στην γενική θεωρία της κοινωνιολογικής γνώσης όσο και στις επιμέρους θεωρίες των αντικειμένων της (κοινωνικές ομαδοποιήσεις, κοινωνικοί θεσμοί, κοινωνική δομή και διαστρωμάτωση, μηχανισμοί κοινωνικού ελέγχου και ρύθμισης της κοινωνικής συμπεριφοράς).</p>	
ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ	Παράδοση (Υ) - ΚΟΙΣ 200
Γιάννης Κουγιουμουτζάκης / Γιώργος Νικολακάκης	Τρίτη, 11,30-2,3-, Δ3-7A
<p>Στο μάθημα θα συν-εξετάσουμε τις κλασικές επιστημολογικές θεωρίες των Κοινωνικών Επιστημών συγκριτικά με τις αντίστοιχες των λεγόμενων Θετικών Επιστημών και ταυτόχρονα θα δώσουμε επιλεγμένα παραδείγματα τρόπων παραγωγής της γνώσης με ποιοτικές και ποσοτικές μεθόδους σε διάφορους κλάδους των Κοινωνικών Επιστημών.</p>	

ΘΕΩΡΙΕΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ	Παράδοση - ΚΟΙΣ 130
Γιώργος Νικολακάκης	Δευτέρα, 2,30-5,30, Δ2-B
<p>Εξετάζονται οι θεωρίες του πολιτισμού όπως τις ανέπτυξαν και τις αναπτύσσουν οι Κοινωνικές Επιστήμες. Με παραδείγματα από την ιστορία των νεώτερων ευρωπαϊκών κοινωνιών αλλά και άλλων, εξωδυτικών κυρίως, κοινωνιών γίνεται προσπάθεια να αναλυθούν δομές και συμπεριφορές που διαμορφώθηκαν στη μακρά διάρκεια και εξακολουθούν να μας επηρεάζουν τόσο στο συλλογικό όσο και στο ατομικό επίπεδο. Θα εξετασθούν οι προσεγγίσεις των N. Elias, Huizinga, Foucault, Geertz, Sahlins κ.ά.</p>	
ΠΟΣΟΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΣΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ	Παράδοση - ΚΟΙΣ 172
Ευστάθιος Παπασταθόπουλος	Πέμπτη, 5,30-8,30, Δ2-B
<p>Στο παρόν μάθημα θα παρουσιαστούν οι βασικές αρχές, μέθοδοι και τεχνικές της ποσοτικής έρευνας στις Κοινωνικές Επιστήμες. Οι βασικές θεματικές ενότητες που θα καλυφθούν είναι:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Κύριες επιστημολογικές κατευθύνσεις της έρευνας στις Κοινωνικές Επιστήμες 2. Γενικές αρχές και μέθοδοι της ποσοτικής έρευνας 3. Προκαταρκτικά στάδια της έρευνας (επιλογή του αντικειμένου, διαμόρφωση των υποθέσεων, επιλογή των μεθόδων μέτρησης) 4. Μέθοδοι και κλίμακες μέτρησης στις Κοινωνικές Επιστήμες 5. Βασικές αρχές και τρόποι δειγματοληψίας 6. Τρόποι ανάλυσης των δεδομένων της έρευνας (στατιστική επεξεργασία των δεδομένων μέσω του προγράμματος SPSS) 7. Τρόποι παρουσίασης των ερευνητικών ευρημάτων 	
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ	Παράδοση - ΚΟΙΣ 181
Γρηγόρης Μολύβας	Δευτέρα, 11,30-2,30, Δ2-B
<p>Περιεχόμενα: 1) Κοινωνικές επιστήμες και πολιτική θεωρία: η γλωσσική στροφή, ο συμπεριφορισμός, η ιστορία των ιδεών και η αναβίωση της κανονιστικής πολιτικής θεωρίας, 2) ωφελιμισμός, 3) εξισωτικός φιλελευθερισμός, 4) ελευθερισμός, 5) αναλυτικός μαρξισμός, 6) κοινοτισμός, 7) θεωρίες της ιδιότητας του πολίτη, 8) πολυπολιτισμικότητα, 9) φεμινισμός, 10) δημοκρατία 11) θετική και αρνητική ελευθερία.</p> <p>Βιβλιογραφία: W. Kymlicka, <i>Η πολιτική φιλοσοφία της εποχής μας: Μια εισαγωγή</i> (Αθήνα: Πόλις, 2005 -υπό έκδοση). I. Berlin, <i>Τέσσερα δοκίμια περί ελευθερίας</i>, μτφ. Γ. Παπαδημητρίου (Αθήνα: Scripta, 2001). R. Plant, <i>Modern Political Thought</i> (Οξφόρδη: Blackwell, 1991). N. P. Barry, <i>An Introduction to Modern Political Theory</i>, 3^η έκδ. (Λονδίνο: Macmillan, 1995). M. Rosen & J. Wolff, <i>Political Thought</i> (Οξφόρδη: Oxford University Press, 1999).</p>	
ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΕΔΙΟΥ ΤΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ	Σεμινάριο - ΚΟΙΣ 392
Νίκος Παναγιωτόπουλος	Πέμπτη, 8,30-11,30, αιθ. Σ1
<p>Δεδομένου πως το εκπαιδευτικό σύστημα έχει ως λειτουργία κυρίως την παραγωγή εφοδιασμένων με την τάση και την ικανότητα να καταναλώνουν λόγια έργα καταναλωτών καθώς και την αναπαραγωγή της άνιστα κατανεμημένης αυτής ικανότητας και τάσης, στα πλαίσια αυτού του σεμιναρίου θα επιχειρηθεί να καταδειχθούν οι στενές σχέσεις μεταξύ της κοινωνιολογίας της εκπαίδευσης και της κοινωνιολογίας των κυρίαρχων τάξεων στο μέτρο που η αναπαραγωγή της δομής του καταμερισμού του πολιτισμικού κεφαλαίου που διασφαλίζει το εκπαιδευτικό σύστημα συμβάλλει στην αναπαραγωγή της δομής των σχέσεων μεταξύ των τάξεων και μεταξύ των τμημάτων των κυρίαρχων τάξεων.</p>	
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ: ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΣΤΟΝ 20 ^ο ΑΙΩΝΑ	Σεμινάριο - ΚΟΙΣ 393
Κωνσταντίνος Καβουλάκος	Τρίτη, 2,30-5,30 Αιθ.Σ1
<p>Πού μας οδηγεί η ανάπτυξη του πολιτισμού; Ποιες είναι οι πολιτισμικές αιτίες των μεγάλων αναταραχών και καταστροφών που γνώρισε ο 20ος αιώνας; Υπάρχει κάποια κρυμμένη «λογική» του πολιτισμού που οδηγεί αναπόδραστα στην παρακμή της ανθρώπινης κοινωνίας ή που, αντιθέτως, υπόσχεται ένα καλύτερο μέλλον; Αυτά και άλλα παρόμοια ερωτήματα απασχόλησαν την κοινωνική φιλοσοφία και την κοινωνική επιστήμη του προηγούμενου αιώνα, σε μια προσπάθεια να κατανοηθεί ο σύγχρονος διχασμός μεταξύ οικονομικής-τεχνικής</p>	

ανάπτυξης και ηθικής-αισθητικής καλλιέργειας, μεταξύ τεχνικού πολιτισμού και κουλτούρας, ατομικισμού και κοινοτικών αξιών, ανταγωνιστικής συμπεριφοράς και αλληλεγγύης, και ενδεχομένως να προταθούν λύσεις για τη συμφιλίωσή τους.

Ανάλογα και με τα ενδιαφέροντα των φοιτητών/τριών, στο σεμινάριο θα δοθεί η ευκαιρία να συζητηθούν κείμενα των: Γκ. Ζίμελ, Β. Ζόμπарт, Γκ. Λούκατς, Ο. Σπένγκλερ, Ζ. Φρόντ, Μ. Χορκχάιμερ, Τ. Αντόρνο, ή και πιο σύγχρονες θεωρήσεις των: Χ. Φράγιερ, Ντ. Ρήσμαν, Γ. Χάμπερμας, Γκ. Ντεμπόρ, Κ. Λάς, Ζ. Μπωντριγιάρ, Π. Κονδύλη κ.ά.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΑ

Σεμινάριο - ΚΟΙΣ 394

Άρης Τσαντηρόπουλος

Πέμπτη, 11,30-2,30, Δ2-B

Από τη δεκαετία του '60 αρχίζει να εκδηλώνεται ανθρωπολογικό ενδιαφέρον για την μελέτη της ελληνικής κοινωνίας. Στο σεμινάριο θα παρουσιαστούν τα κυριότερα πεδία των εθνογραφικών μελετών για την Ελλάδα: πολιτική (πολιτική συμπεριφορά, πατρωνία, λαϊκισμός), οικονομία, συγγένεια και φύλα, θρησκεία και τελετουργία, μειονότητες, πρόσφυγες κ.λπ. Επιπλέον, θα συζητηθούν οι κύριες θεωρητικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις των ανθρωπολόγων του ελλαδικού χώρου και οι τρόποι ένταξης της ελληνικής εθνογραφίας στο ευρύτερο πλαίσιο των ανθρωπολογικών προσεγγίσεων κοινωνιών της Μεσογείου και των Βαλκανίων.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ

Άσκηση - ΠΑΙΣ 020

Εμμ. Καμπανάκης, Ευαγγ. Καρίμαλη, Ν.Παπαχριστόπουλος

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Παράδοση (Υ) - ΠΑΙΣ 103

Καλλιόπη Πηγιάκη

Τρίτη, 2,30-5,30, Δ2-B

Διδακτική Μεθοδολογία: Πρόκειται για το θεωρητικό μάθημα της Γενικής Διδακτικής που παρέχει βοήθεια στην προετοιμασία του φοιτητή για την Πρακτική του άσκηση, αλλά και για τα διδακτικά θέματα του διαγωνισμού εισαγωγής εκπαιδευτικών στη δημόσια εκπαίδευση. Περιέχει:

- α. Αναφορά στο στάδιο της προετοιμασίας του εκπαιδευτικού για το διδακτικό έργο του στην περίοδο της κατάρτισης, της άσκησης, του κριτικού στοχασμού και της συνειδητοποίησης της 'οικολογίας' του σχολικού χώρου.
- β. Αναφορά στις διδακτικές αρχές που διέπουν τη διαμόρφωση του παιδαγωγικού κλίματος και καθορίζουν την επιλογή των διδακτικών στόχων και των διδακτικών μεθόδων της διδασκαλίας.
- γ. Αναδρομή στην παλαιά και τη νέα Αγωγή, προκειμένου να κατανοηθούν οι φάσεις της διδασκαλίας και η ειδοποιός διαφορά μεταξύ των διδακτικών μεθόδων.
- δ. Ο σχεδιασμός της διδασκαλίας, οι τεχνικές της και τα κριτήρια της αξιολόγησής της ολοκληρώνουν το θέμα, το οποίο κλείνει με αναφορά στο 'κρυφό σχολικό αναλυτικό πρόγραμμα'.

ΕΙΔΙΚΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ

Παράδοση - ΠΑΙΣ 106

Ελένη Κορνάρου

Πέμπτη, 2,30-5,30, Δ3-7A

Αρχικά θα εξετάσουμε κάποια γενικά στοιχεία διδακτικής μεθοδολογίας, θα αναφερθούμε συνοπτικά στην ιστορία του μαθήματος από την αρχαιότητα ως σήμερα και θα συζητήσουμε τους γενικούς σκοπούς της διδασκαλίας του και τις μεθόδους διδασκαλίας των κειμένων της αρχαίας ελληνικής γραμματείας, της γραμματικής, του συντακτικού και του λεξιλογίου.

Στη συνέχεια θα αναφερθούμε πιο συγκεκριμένα στους ειδικούς σκοπούς της διδασκαλίας της αρχαίας ελληνικής γραμματείας από το πρωτότυπο στο Γυμνάσιο και το Λύκειο και στη διδακτική της μεθοδολογία, με αναφορά σε συγκεκριμένα κείμενα.

Ζαχαρίας Παληός

Δευτέρα, 5,30-8,30, ΑΙΘ. ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

Εισαγωγή στην κοινωνιολογία και την κοινωνιολογία της εκπαίδευσης-ιδρυτές πατέρες της κοινωνιολογίας της εκπαίδευσης. Η κοινωνικοποίηση ως έννοια και διαδικασία. Τύποι και φάσεις κοινωνικοποίησης. Κοινωνικοποίηση και Γλώσσα. Κοινωνική οργάνωση της Γνώσης. Κοινωνική προέλευση και σχολική επίδοση. Εκπαίδευση και κοινωνική κινητικότητα. Το διδακτικό επάγγελμα και οι προοπτικές του. Κοινωνική αναπαραγωγή και σχετική αυτονομία. Η θεωρία του ανθρωπίνου κεφαλαίου και του ανώτατου ορίου σύγχρονες εξελίξεις.

Ενδεικτική βιβλιογραφία: Λ. Αλτουσέρ, «Ιδεολογία και Ιδεολογικοί Μηχανισμοί του Κράτους», *Θέσεις*, 1964 – 1975 (Αθήνα: Θεμέλιο, 1977). Ρ. Bourdieu κ.ά., *Οι Κληρονόμοι* (Αθήνα: Καρδαμίτσα, 1993). Δ. Δημητράκος, *Παιδεία και Κοινωνική Αναμόρφωση* (Αθήνα: Νεφέλη, 1984). Γ. Κουζέλης, *Από τον Βιωματικό στον Επιστημονικό Κόσμο* (Αθήνα: Κριτική, 1991). Γ. Μηλιός, *Εκπαίδευση και Εξουσία* (Αθήνα: Θεωρία, 1984). Ν. Μουζέλης, *Νεο-Ελληνική Κοινωνία: Όψεις υπανάπτυξης* (Αθήνα: Εξάντας, 1978). Χ. Νούτσος, *Προγράμματα Μέσης Εκπαίδευσης και Κοινωνικός Έλεγχος* (Αθήνα: Θεμέλιο, 1979). Ζ. Κ. Παληός, «Εκπαίδευση και Επαγγελματική Αποκατάσταση στην Ελλάδα», *Το Σχολείο στην Ευρώπη - η Ευρώπη στο Σχολείο: Διεθνές Παιδαγωγικό Συνέδριο* (Ρέθυμνο, Απρίλιος 1992). Μ. Πετμεζίδου, *Κοινωνικές Τάξεις και Μηχανισμοί Κοινωνικής Αναπαραγωγής* (Αθήνα: Εξάντας, 1987). Σ. Πεσμαζόγλου, *Εκπαίδευση και Ανάπτυξη στην Ελλάδα 1948 - 1985: Το Ασύμπτωτο μιας Σχέσης* (Αθήνα: Θεμέλιο, 1987). *Ι. Πυργιωτάκης, *Κοινωνικοποίηση και Εκπαιδευτικές Ανισότητες* (Αθήνα: Γρηγόρης, 1989). Ι. Πυργιωτάκης, *Η Οδύσσεια του διδασκαλικού επαγγέλματος* (Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη, 1992). Π. Πολυχρονόπουλος, *Παιδεία και Πολιτική στην Ελλάδα* (Αθήνα: Καστανιώτης, 1980). Ν. Ράπτης, «Μια προβληματική για την εκπαιδευτική παρέμβαση στις αναπτυσσόμενες χώρες: Ξεπερνώντας από τώρα το "Ανώτατο Όριο"» (υπό δημοσίευση). *Ι. Σολομών, *Basil Bernstein: Παιδαγωγικοί Κώδικες και Κοινωνικός Έλεγχος* (Αθήνα: Αλεξάνδρεια 1991). *Κ. Τσουκαλάς, *Εξάρτηση και Αναπαραγωγή* (Αθήνα: Θεμέλιο, 1979). *Α. Φραγκουδάκη, *Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης* (Αθήνα: Παπαζήσης, 1985). Ο. Banks, *The Sociology of Education* (Λονδίνο: Batsford, 1976). R.K. Branson, "Why the Schools Can't Improve: The Upper Limit Hypothesis", *Journal of Instructional Development* 10/4 (1987). Β. Davies, *Social Control and Education* (Λονδίνο: Methuen, 1976). *Α. Η. Halsey κ.ά. (επιμ.), *Power and Ideology in Education* (Οξφόρδη: Oxford University Press, 1977). Ρ. Robinson, *Perspectives on the Sociology of Education: An Introduction* (Λονδίνο: Routledge & Kegan Paul, 1981).

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

Σεμινάριο - ΠΑΙΣ 435

Καλλιόπη Πηγιάκη

Δευτέρα, 2,30-5,30, Αιθ. Σ1

Κριτική και συγκριτική εξέταση κειμένων που συμβάλλουν στη διαμόρφωση της παιδαγωγικής σκέψης, από τον Πλάτωνα μέχρι σήμερα. Σκοπός του σεμιναρίου είναι οι φοιτήτριες και οι φοιτητές να έλθουν σε άμεση επαφή με τα κείμενα αυτά, να τα επεξεργαστούν και να τα συγκρίνουν, ώστε μέσα από την κριτική τους να συγκροτήσουν μια πρώτη βάση παιδαγωγικής θεωρίας.

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΕΔΙΟΥ ΤΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ

Σεμινάριο - ΠΑΙΣ 436

Νίκος Παναγιωτόπουλος

Πέμπτη, 8,30-11,30, αιθ. Σ1

Δεδομένου πως το εκπαιδευτικό σύστημα έχει ως λειτουργία κυρίως την παραγωγή εφοδιασμένων με την τάση και την ικανότητα να καταναλώνουν λόγια έργα καταναλωτών καθώς και την αναπαραγωγή της άνιστα κατανεμημένης αυτής ικανότητας και τάσης, στα πλαίσια αυτού του σεμιναρίου θα επιχειρηθεί να καταδειχθούν οι στενές σχέσεις μεταξύ της κοινωνιολογίας της εκπαίδευσης και της κοινωνιολογίας των κυρίαρχων τάξεων στο μέτρο που η αναπαραγωγή της δομής του καταμερισμού του πολιτισμικού κεφαλαίου που διασφαλίζει το εκπαιδευτικό σύστημα συμβάλλει στην αναπαραγωγή της δομής των σχέσεων μεταξύ των τάξεων και μεταξύ των τμημάτων των κυρίαρχων τάξεων.

Ζαχαρίας Παληός

Τρίτη, 2,30-5,30, Αιθ. Σ2

Το ζήτημα της συνεχιζόμενης εκπαίδευσης προσελκύει ολοένα μεγαλύτερο ενδιαφέρον στις σύγχρονες κοινωνίες. Η μόρφωση των ενηλίκων προβάλλεται ως κύριο μέσο αντιμετώπισης μιας σειράς κοινωνικών και οικονομικών προβλημάτων αφενός και ως φιλόδοξη και προκλητική επαγγελματική διέξοδος αφετέρου.

Στο πλαίσιο της ανάπτυξης του αντικείμενου εξετάζονται τα παρακάτω θέματα: Βασικές κατηγορίες συνεχιζόμενης εκπαίδευσης. Το πρόβλημα του αναλφαβητισμού. Οργανικός και λειτουργικός αναλφαβητισμός. Η εικόνα των ενηλίκων σπουδαστριών, προϋποθέσεις για τη συμμετοχή τους στην επιμόρφωση, εμπόδια και αναστολές. Περιεχόμενο, μεθοδολογία και αξιολόγηση της επιμορφωτικής διαδικασίας. Μάθηση και αλλαγή /τροποποίηση της συμπεριφοράς. Συνοπτική παρουσίαση των βασικότερων παραδειγμάτων των θεωριών της μάθησης και αξιολόγησή τους σε σχέση με την καταλληλότητά τους στην επιμόρφωση. Η επιμόρφωση των ενηλίκων ως μέσο για την προώθηση πολιτικής ωριμότητας, συνειδητοποίησης και δράσης, κοινωνικής ένταξης και κοινωνικής εμπύχωσης. Η θεωρία του ανθρώπινου κεφαλαίου.

Βιβλιογραφία: *Σημειώσεις*. Δ. Βεργίδης, "Επιμόρφωση ενηλίκων", *Παιδαγωγική-Ψυχολογική Εγκυκλοπαίδεια-Λεξικό* (Αθήνα: Ελληνικά γράμματα, 1989). Γ.Ν. Γαλάνης, *Ψυχολογία της (επι)μόρφωσης των ενηλίκων: Θεωρητικές και πρακτικές προσεγγίσεις* (Αθήνα: Παπαζήσης, 1993). Α. Λεόν, "Διαρκής αγωγή και εκπαίδευση", *Οι παιδαγωγικές επιστήμες* (Αθήνα: Δίπτυχο, 1985). Θ. Παπαθεοδοσίου (επιμ.), *Η Επιμόρφωση ως Μέσο Καταπολέμησης της Ανεργίας Μακράς Διάρκειας στην Ελλάδα* (Αθήνα: ΥΠΕΠΘ-Ινστιτούτο Τεχνολογικής Εκπαίδευσης, 1990). Σ. Παπαϊωάννου, "Λαϊκή επιμόρφωση και κοινωνικός μετασχηματισμός", *Επιθεώρηση κοινωνικών ερευνών* 62 (1986). R.S. Caffarella, S. B. Merriam, *Learning in Adulthood* (San Francisco: Jossey-Bass Inc., 1991). M. Hart, *Working And Educating For Life* (Λονδίνο: Routledge, 1991). P. Jarvis, *The Sociology of Adult and Continuing Education* (Λονδίνο: Routledge, 1985). P. Jarvis (επιμ.), *Twentieth Century Thinkers in Adult Education* (Λονδίνο: Routledge, 1991). S. Papaioannou & Z.K. Palios, *Adult Education in Europe: The Case of Greece* (Luchterhand Verlag Neuwied: Europahandbuch Weiterbildung, 1994). S. I. Tryphonopoulos, *Attitudes toward Formal and Adult Education*; National Centre of Social Research, Athens, 1973).

Ελένη Κορνάρου

Παρασκευή, 2,30-5,30, αίθ. Σ2

Αρχικά θα γίνει μια σύντομη αναφορά στους σκοπούς διδασκαλίας της αρχαίας ελληνικής γλώσσας στο Γυμνάσιο και το Λύκειο και στις μεθόδους διδασκαλίας της γραμματικής, του συντακτικού και του λεξιλογίου, και στη συνέχεια οι φοιτητές θα κληθούν να αξιοποιήσουν διδακτικά συγκεκριμένα κείμενα.